

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

2.1 Inleiding

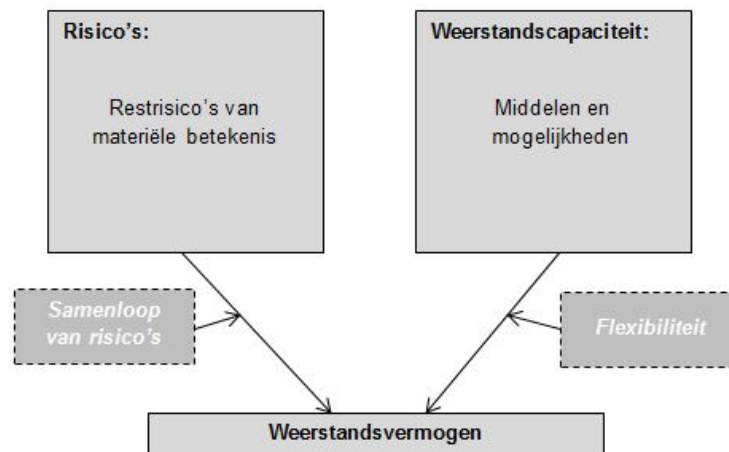
Risicobeheersing wordt in de gemeente Epe procesmatig uitgevoerd in een risicomanagement proces. Het risicomanagement proces is een systematisch en cyclisch proces om risico's te identificeren, te analyseren en te beoordelen, op basis hiervan maatregelen te nemen (beheersing) en die te evalueren.

Door de gekozen manier van beheersen van een bepaald risico kan er een restrisico voor de organisatie overblijven. Op het moment dat een risico manifest wordt is het uitgangspunt van de gemeente Epe dat er middelen beschikbaar zijn binnen de organisatie zodat de (financiële) gevolgen van het risico geen invloed hebben op de normale bedrijfsvoering. Ofwel restrisico's dienen opgevangen te worden binnen de normale bedrijfsvoering en hebben daarop geen invloed. Gezien de toename van de onzekerheden is met ingang van deze begroting, door een aanvulling van € 510.000 op het eigen vermogen, de weerstandscapaciteit van de gemeente versterkt.

De relatie tussen de beschikbare middelen (ook wel weerstandscapaciteit genoemd) en de restrisico's wordt het weerstandsvermogen genoemd. Nader uitgewerkt is het weerstandsvermogen de relatie tussen:

1. Weerstandscapaciteit: Dit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen.
2. Risico's: Dit zijn de restrisico's die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie van de gemeente.

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

2.2 Beleidskaders

In februari 2018 heeft de gemeenteraad van Epe de nota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. In deze nota is het risicomanagementproces vastgelegd en de kaders aangegeven voor de uitvoering van het risicomanagement en het weerstandsvermogen.

De volgende randvoorwaarden zijn vastgelegd:

- a. het risicomanagement wordt procesmatig en conform de standaarden in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen uitgevoerd.
- b. de risico's waarbij het financiële effect op de bedrijfsvoering Groot tot Zeer groot is en de kans daarop ook Groot tot Zeer groot is, worden (in de regel) maatregelen getroffen voor het restrisico in de vorm van een voorziening, bestemmingsreserves of (structurele) stelpost(en) in de begroting.
- c. de weerstandscapaciteit wordt gevormd uit het saldo van de algemene reserve, de begrotingsruimte of het rekeningresultaat en het bedrag voor onvoorzien.
- d. de ratio voor het weerstandsvermogen is minimaal voldoende (groter dan 1).
- e. de verhouding algemene reserve in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit is minimaal voldoende (groter dan 1).

2.3 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen. Onder deze middelen worden opgenomen de algemene reserve, de begrotingsruimte (of het rekeningresultaat) en het bedrag voor onvoorzien.

De onderdelen van de weerstandscapaciteit kunnen een structureel of een incidenteel karakter hebben. Incidentele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit eenmalig beschikbare middelen, structurele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit structureel beschikbare middelen. In de onderstaande tabel wordt de weerstandscapaciteit aangegeven.

*Bedragen * € 1.000*

Weerstandscapaciteit	2020	karakter
Algemene reserve	2.510	incidenteel
Begrotingsruimte 2020	15	structureel
Onvoorzien 2020	89	incidenteel
Totaal	2.614	

De stand van de algemene reserve op 1 januari 2020 bedraagt € 3,3 miljoen. Het surplus boven de minimaal benodigde stand is ingezet bij de onderliggende begroting, met ingang van de begroting 2020 wordt de algemene reserve versterkt met € 510.000. Hiermee is € 2,51 miljoen in de algemene reserve beschikbaar voor de weerstandscapaciteit.

2.4 Risico's

Een risico voor een organisatie is een onzekere gebeurtenis die, als die zou plaatsvinden, vertragend of belemmerend werkt om de doelstellingen te bereiken. De gevolgen van het zich werkelijk voordoen van deze gebeurtenissen vertalen zich vaak in financiële schade maar ook in niet-financiële schade. De inventarisatie van risico's heeft als doel om de, op het moment van het opstellen van deze jaarrekening, bekende risico's te benoemen en toe te lichten. Voor zover risico's als concrete toekomstige financiële verplichtingen te kwantificeren zijn, zijn daarvoor (financiële) voorzieningen gevormd.

Het kwantificeren van risico's is lastig en in veel gevallen zullen de gemaakte keuzes arbitrair zijn. Bij de kwantificering van risico's wordt gebruik gemaakt van het onderscheid tussen het inherente risico en het restrisico. Het inherente risico is het risico zonder dat er rekening gehouden is met het effect van een beheersmaatregel die getroffen is om het risico in te perken. Door het nemen van beheersmaatregelen wordt de omvang van het risico minder. Het risico dat overblijft na het nemen van beheersmaatregelen wordt het restrisico genoemd.

De risico's zijn in een risicokaart weergegeven waarbij het effect (het restrisico) van de gebeurtenis op de financiële positie van de gemeente, is afgezet tegen de kans dat de gebeurtenis zich voordoet. Onder de tabel wordt een omschrijving van het risico gegeven en de risicokenmerken benoemd.

Risicokaart:

E F E C T	Zeer groot restrisico restrisico \geq € 500.000		- Borg en garantstelling			
	Groot restrisico restrisico tussen € 250.000 en € 500.000			- Juridisch - Accommo- daties etc.		
	Midden restrisico restrisico tussen € 100.000 en € 250.000		- Verbonden partijen	- Organisatie- Personeel	- Veiligheids- regio NOG	- Lucrato - Basis- mobiliteit
	Klein restrisico restrisico tussen € 25.000 en € 100.000					
	Zeer klein restrisico restrisico \leq € 25.000		- Grond- exploitatie	- Inkomens- voorziening - Omgevings- wet	- Sociaal domein	- Algemene uitkering
		Zeer klein < 10%	Klein 10 - 30%	Midden 30-50%	Groot 50-70%	Zeer groot 70-90%
K A N S						

Toelichting risico's.

Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven op de in de risicokaart opgenomen risico's en enkele kenmerken benoemd.

Sociaal Domein	Risico kenmerken
De middelen voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein verstrekt het Rijk via de algemene uitkeringen en integratie-uitkeringen. De gemeente kan dat geld naar eigen inzicht besteden, verantwoording aan het Rijk is niet nodig. De gemeente loopt met de uitvoering van deze taken aanzienlijke financiële risico's. Dit wordt mede veroorzaakt door het 'open einde' karakter van deze taken. De prognose voor 2019 geeft een resultaat rond de nullijn (2018 gaf een resultaat van € 1,5 mln.). Doordat het Rijk voor de komende jaren (tijdelijk) extra middelen aan de gemeenten heeft toegekend kan het tekort in het sociaal domein vooralsnog op begrotingsbasis worden opgevangen. Om de risico's te beheersen is een monitoring systematiek opgezet waardoor tijdig signalen worden ontvangen zodat bijgestuurd kan worden zowel beleidsmatig als in de uitvoering en financieel. Met de reserve Risico's Sociaal Domein worden de financiële risico's opgevangen die de gemeente loopt als gevolg van de uitvoering van de taken in het sociaal domein. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de Paragraaf 9 Sociaal Domein.	Kansklasse: Groot Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: Geen Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: Geen

Grondexploitatie	Risico kenmerken
De gemeente Epe voert een facilitair grondbeleid. Daarbij is de gemeente bij ontwikkelingen eerder volgend dan initieënd. Hiermee worden de risico's voor de gemeente sterk beperkt. Voor een verdere uitwerking wordt verwezen naar Paragraaf 7 Grondbeleid. Uit deze paragraaf blijkt dat de risico's binnen het grondbedrijf en regionale woningbouwprogrammering voldoende afgedekt worden met een bestemmingsreserve.	Kansklasse: Klein Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: Geen Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: Geen

Verbonden partijen (excl. Basismobiliteit, Lucrato en VNOG)	Risico kenmerken
De gemeente heeft (zeer uiteenlopende) relaties en verbindingen met instellingen en vennootschappen. In paragraaf 6 wordt uitgebreid ingegaan op relaties en verbindingen van de gemeente met deze verbonden partijen. Kenmerkend voor verbonden partijen is dat zij op afstand van het college en de gemeenteraad functioneren. Elk van de verbonden partijen hebben hun eigen risicoprofiel met een daarbij behorend pakket aan maatregelen om de bestuurlijke en financiële risico's te beheersen. Bij verbonden partijen wordt ernaar gestreefd dat de eigen vermogenspositie van de verbonden partij een solide omvang heeft zodat in eerste instantie financiële tegenvallers door de verbonden partij zelf opgevangen kunnen worden. Het risico van de gemeente in vennootschappen bedraagt formeel niet meer dan de waarde van de aandelen die de gemeente bezit. In de praktijk zal het echter zo zijn dat in financieel slechte tijden (insolvabiliteit) de gemeente bestuurlijk zal worden aangesproken om bij te dragen in mogelijke oplossingen. Voor het afdekken van de risico's in de privaat-publieke samenwerking zijn middelen opgenomen in de reserve bouwgrondexploitatie.	Kansklasse: Klein Effectklasse na maatregel: Midden Restrisico: € 194.800 Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: € 39.000

Basismobiliteit	Risico kenmerken
De GR Basismobiliteit heeft de gemeentelijke taak om het vervoer voor 9 gemeenten waaronder gemeente Epe te regelen. Voor drie gemeenten regelt de GR Basismobiliteit alleen het collectief	Kansklasse: Zeer groot Effectklasse: Midden

<p>vraagafhankelijk vervoer. Voor de overig 6 gemeenten – waaronder gemeente Epe – wordt naar het collectief vraagafhankelijk vervoer ook het leerlingen-, dagbestedings- en jeugdvervoer.</p> <p>Het dagbestedingsvervoer en het jeugdvervoer worden bekostigd uit de middelen van het sociaal domein en het resultaat wordt verrekend met de reserve Risico's Sociaal Domein. Het leerlingenvervoer en het collectief vraagafhankelijk vervoer worden uit de algemene middelen bekostigd en afgerekend. Voor het vervoer geldt een open eind regeling wat een verhoogd risico met zich mee brengt.</p> <p>Het jaar 2018 was het eerste en meteen het laatste volledige jaar waarin alle vervoersstromen voor de 9 gemeenten vanuit Basismobiliteit zijn gefaciliteerd. In 2019 wordt door PlusOV en de deelnemende gemeenten binnen de interne organisatie gekeken naar kostenreductie en/of efficiëntere rittenplanningen, binnen de gestelde kwaliteitseisen, mogelijk zijn. De verwachte efficiëntievoordelen zijn hiertoe nog niet gerealiseerd. Intern is onderzocht in hoeverre het mogelijk is om tot een versoering van het beleid te komen, waardoor het beroep op de vervoersvoorzieningen (uitgevoerd door PlusOV) kan worden verlaagd. Op basis van het onderzoek is een taakstelling opgenomen vanaf 2021.</p>	<p>Restrisico: € 217.000</p> <p>Ontwikkeling risico: Afgenomen</p> <p>Risico sturing: Reduceren</p> <p>Risico karakter: Structureel</p> <p>Beslag op weerstandscapaciteit: € 174.000</p>
---	--

Veiligheidsregio	Risico kenmerken
<p>Bij de Veiligheidsregio NOG is gebleken dat de bijdrage van de deelnemende gemeenten niet toereikend is voor de uitvoering van de taken. Naar aanleiding van de financiële problematiek is onderzoek gedaan naar de oorzaken en is op bestuurlijk niveau richting gegeven aan vraag hoe de veiligheidsregio verder zal gaan in de toekomst. Hierbij zijn keuzes gemaakt aan de hand van drie scenario's. Op basis van de begroting 2020 van de VNOG moeten alle gemeenten een aanzienlijke hogere bijdrage betalen voor de dienstverlening. Voor Epe betekent dit een extra verhoging van € 178.000. Afhankelijk van de verdere bestuurlijke besluitvorming zal de begroting van de VNOG structureel worden bijgesteld. Dit kan vanaf 2021 tot een aanpassing van de gemeentelijke bijdrage leiden. Vooruitlopend hierop is in de gemeentebegroting een (taakstellende) stelpost opgenomen van € 45.000 (verlaging van de bijdrage). Het is echter onzeker of deze gerealiseerd zal worden.</p>	<p>Kansklasse: Groot</p> <p>Effectklasse na maatregel: Klein</p> <p>Restrisico: € 45.000</p> <p>Ontwikkeling risico: Afgenomen</p> <p>Risico sturing: Reduceren</p> <p>Risico karakter: Structureel</p> <p>Beslag op weerstandscapaciteit: € 27.000</p>

Lucrato	Risico kenmerken
<p>Op 1 januari 2018 is de Gemeenschappelijke Regeling Werkbedrijf Lucrato (Lucrato) formeel van start gegaan. Lucrato voert de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) uit voor de in Lucrato participerende gemeenten: Epe, Apeldoorn en Heerde. Daarnaast biedt Lucrato in opdracht van de gemeenten dienstverlening aan mensen die onder de Participatiewet vallen en een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt (tot 1 jaar) hebben. De deelnemende gemeenten kunnen ook aanvullende dienstverlening bij Lucrato inkopen voor de doelgroep die vanuit de gemeenten wordt bediend: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt langer dan een jaar of mensen uit de doelgroep participatie.</p> <p>Uit de vastgestelde Meerjarenbegroting 2020-2023 van Werkbedrijf Lucrato blijkt dat het financiële eindresultaat voor de komende jaren negatief is begroot. De bezuinigingen van het Rijk en de stijgende gemiddelde loonkosten per SW-medewerker hebben een negatief subsidieresultaat tot gevolg. Het macrobudget voor de Rijksbijdrage Wsw staat voor de komende jaren vast en wordt alleen nog aangepast aan de loon- en prijsontwikkeling.</p> <p>In 2018 is begonnen met het onderzoeken naar een aantal bijstuuringsmaatregelen om het tekort dat gaat ontstaan vanaf de begroting 2019 en verder te reduceren. De eerste bijstuuringsmaatregelen zijn in 2019 doorgevoerd of worden verder uitgewerkt wat een positief effect moet hebben op het ontstane tekort bij Lucrato. In 2019 zal het ontstane tekort nog gedekt kunnen worden binnen de reserves van Lucrato. Vanaf 2020, afhankelijk van de hoogte van de tekorten, zal de reserve binnen Lucrato niet meer toereikend zijn. Het aandeel van de gemeente Epe voor het tekort van Lucrato is als taakstelling opgenomen in de begroting voor een bedrag van € 272.000. In 2019 is intern beleid gemaakt om zo de taakstelling binnen de gebundelde uitkering te kunnen compenseren.</p>	<p>Kansklasse: Zeer groot</p> <p>Effectklasse: Midden</p> <p>Restrisico: € 136.000</p> <p>Ontwikkeling risico: Afgenomen</p> <p>Risico sturing: Reduceren</p> <p>Risico karakter: Structureel</p> <p>Beslag op weerstandscapaciteit: € 109.000</p>

Juridische risico's en aansprakelijkheid	Risico kenmerken
<p>De gemeente loopt juridische risico's, omdat veel primaire processen binnen de gemeente van juridische aard zijn en bij het onrechtmatig handelen van de gemeente kan een schadeclaim worden ingediend. Juridische procedures kunnen zowel bestuursrechtelijk als civielrechtelijk van aard zijn.</p> <ol style="list-style-type: none"> Bestuursrechtelijke risico's worden -voor zover het om beschikkingen gaat- beperkt doordat in bezwarenprocedures een toetsing plaatsvindt door een onafhankelijke commissie. Civilrechtelijke procedures betreffen zowel gevallen waarin de gemeente door derden in een juridische procedure wordt betrokken (dagvaarding, aansprakelijkheidstelling, derdenbeslag etc.) als gevallen waarbij de gemeente zelf tegenover derden een juridische procedure start (aansprakelijkheidstelling, dagvaarding etc.). <p>Het financiële risico is vaak moeilijk van te voren in te schatten. De kosten voor (verplichte) externe juridische bijstand, alsmede proceskosten, zijn de laatste jaren opgelopen, maar lijken zich te stabiliseren. Het claimen van proceskosten en het toewijzen daarvan door de rechter is standaard geworden. Tegen civilrechtelijke claims, voortvloeiend uit onrechtmatige daad en onrechtmatige besluiten (bijv. vernietigde besluiten) heeft de gemeente zich verzekerd. Voor juridische bijstand, veroordelingen in proceskosten/griffiekosten, eigen risico's en eigen bijdragen heeft de gemeente regulier budgetten opgenomen.</p> <p>Naarmate de gemeente meer optreedt als regievoerder en opdrachtgever, wordt de kans dat in de uitvoering verschillen van inzicht optreden over gemaakte afspraken groter. Dit kan ook leiden tot procedures wanneer partijen er niet in slagen hun verschillen van inzicht in onderling overleg op te lossen.</p> <p>Financiële claims: Op dit moment loopt er een schadeclaim en een schadestaatprocedure bij de rechtbank. Voor de eventuele financiële gevolgen van de schadestaatprocedure heeft de gemeente, conform het beleid, risico voorzieningen getroffen.</p>	<p>Kansklasse: Midden</p> <p>Effectklasse na maatregel: Groot</p> <p>Restrisico: € 265.000</p> <p>Ontwikkeling risico: Toegenomen</p> <p>Risico sturing: Reduceren</p> <p>Risico karakter: Incidenteel</p> <p>Beslag op weerstandscapaciteit: € 106.000</p>

Borg en garantstellingen	Risico kenmerken
<p>De gemeente heeft diverse waarborgen verstrekt voor geldleningen. Dit betekent dat de gemeente als achtervang borg staat op het moment dat de instantie of persoon waaraan de lening verstrekt is, niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. De grootste waarborgen die de gemeente heeft verstrekt zijn (1) Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) voor woningstichtingen, (2) Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW), (3) Waterbedrijf Vitens.</p> <p>Het risico bij de WSW en de WEW is klein door de structuur. Voordat de waarborgfondsen een beroep doen op de achtervang wordt eerst het vermogen van het Waarborgfonds zelf aangesproken. Is het daarna noodzakelijk om de achtervang aan te spreken dan bestaat er een garantieverdeling van 50% Rijk / 50% gemeenten, in de vorm van een lening. Daarbij vervult het Rijk voor het WEW een volledige achtervang positie voor garantstellingen afgegeven vanaf 1 januari 2011. Door de totale omvang van de achtervang posities (bijna € 100 mln.) kunnen de financiële gevolgen voor de gemeente groot zijn.</p>	<p>Kansklasse: Klein</p> <p>Effectklasse na maatregel: Zeer groot</p> <p>Restrisico: € 998.000</p> <p>Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven</p> <p>Risico sturing: Reduceren</p> <p>Risico karakter: Incidenteel</p> <p>Beslag op weerstandscapaciteit: € 200.000</p>

Algemene uitkering	Risico kenmerken
Er lopen momenteel 2 trajecten in het kader van de herziening van de algemene uitkering. Het betreft de herverdeling sociaal domein en de herziening financiële verhoudingen. Verder wordt de decentralisatie uitkering maatschappelijke opvang / beschermd wonen ingaande 2021 op basis van objectieve maatstaven verdeeld. Het rijk geeft aan dat de gevolgen van de herverdeling voor deze trajecten bij de mei circulaire 2020 in beeld worden gebracht en dat de invoering van de herverdeling vanaf 2021 zal plaatsvinden. Daarnaast speelt de onzekerheid ten aanzien van het structurele karakter (na 2021) van de aanvullende uitkering van het Rijk voor de stijgende kosten van de jeugdzorg. Dit alles kan tot een aanzienlijk structureel nadeel leiden. Voor al deze risico's is in de begroting een structurele buffer van in totaal € 500.000 opgenomen ingaande 2021.	Kansklasse: Zeer groot Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: geen Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: geen

Uitkering inkomensvoorziening	Risico kenmerken
Vanuit de via het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van de Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeente (BUIG) bekostigd de gemeente de inkomensvoorzieningen WWB, IOAZ, IOAW en een deel van de Bbz. In hoeverre de gemeente uit komt met deze middelen is afhankelijk van o.a. de economische ontwikkelingen binnen de regio als de ontwikkelingen van de verdeelmaatstaven waarop het Rijk de beschikbare middelen verdeelt. Met de reserve BUIG worden deze financiële risico's opgevangen.	Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: geen Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: geen

Organisatie - Personeel	Risico kenmerken
Een risico dat zich altijd kan voordien is het onverwacht wegvallen van personeel op kritische functies door langdurige ziekte, (gedwongen) vertrek van medewerkers en boven formatief personeel. Het is niet vooraf te voorzien wanneer en in welke mate dit zich zal voordoen in het personeelsbestand van de gemeente. De financiële consequenties van dit risico kunnen groot zijn. Voor het opvangen van bekende bestaande situaties van langdurige ziekte en bovenformatief personeel is een reserve gevormd die incidenteel deze uitgaven opvangt. Binnen de begroting is niet voorzien in structurele middelen die toekomstige situaties afdekken.	Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Midden Restrisico: € 180.000 Ontwikkeling risico: Toegenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: € 72.000

Omgevingswet	Risico kenmerken
De Omgevingswet treedt 1 januari 2021 in werking en heeft gevolgen voor de hele gemeentelijke organisatie. Naar aanleiding daarvan wordt het 'Programma Omgevingswet' ingericht voor de implementatie van de wet. Het gaat dan zowel om de inhoud van de (fors gewijzigde) regelgeving, als ook de ondersteuning daarvoor; Digitale ondersteuning, werkwijzen en processen die moeten worden aangepast en dienstverlening en participatie gericht op houding, gedrag en communicatie. De invoering van de Omgevingswet is geraamd in de begroting. Door het ontbreken van een precies beeld van de uitvoering en de daarmee gepaard gaande kosten en opbrengsten is er een risico dat de kosten hoger en/of de opbrengsten lager zullen zijn dan nu aangenomen in de begroting. Voor deze effecten na de invoering van de Omgevingswet is een risico/legalisatie reserve aanwezig.	Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Zeer Klein Restrisico: geen Ontwikkeling risico: Afgenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: geen

Groot onderhoud accommodaties en sportvelden en BTW sport	Risico kenmerken
In de begroting 2019 is het beleidsvoornemen opgenomen om met de accommodatiebesturen afspraken te maken over de toegenomen kosten van groot onderhoud van accommodaties. Daarbij is er van uit gegaan dat de accommodaties zelf de helft van de extra onderhoudskosten opvangen binnen de eigen begroting. We zien de kosten voor groot onderhoud stijgen. Het risico is aanwezig dat de accommodaties niet in staat blijken deze stijgende kosten op te kunnen vangen. Daarnaast zullen de komende jaren renovatiewerkzaamheden aan natuur- en kunstgrasvelden bij diverse verenigingen aan de orde komen. Bovendien is door een wetswijziging het recht op aftrek van BTW voor de stichtingen en verenigingen vervallen waardoor er een fors financieel nadeel ontstaat bij de stichtingen en verenigingen. Het is nog onduidelijk in hoeverre hiervoor een gemeentelijke bijdrage gevraagd wordt.	Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Groot Restrisico: € 440.000 Ontwikkeling risico: Toegenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: € 264.000

Vervallen risico's en andere risicomutatatie

Ten opzichte van de vorige publicatie van risico's (bij de jaarrekening 2018) is het risico van het BTW compensatiefonds vervallen omdat dit structureel in de begroting is opgenomen.

2.5 Conclusie weerstandsvermogen

De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit laat het volgende beeld zien:

Weerstandsvermogen	2020
Weerstandscapaciteit	2.614
Risico's	991
Weerstandsvermogen	1.623

Gerekend in ratio's wordt de weerstandscapaciteit ultimo 2020 als volgt weergegeven:

1. Algemene reserve in relatie tot de risico's: 2,5
2. Weerstandscapaciteit in relatie tot risico's: 2,6

De stand van de algemene reserve (na inzet van het surplus en versterking) bedraagt € 2,51 miljoen. De ratio weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's (2,6) is uitstekend.

2.6 Kengetallen

De gemeente is op basis van de regelgeving (BBV) verplicht een vijftal kengetallen in de begroting op te nemen. Deze geven een inzicht in de financiële positie van de gemeente. In de onderstaande tabel worden deze kengetallen weergegeven.

Kengetal	Verslag 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1a. Netto schuldquote	-5,1%	4,8%	6,1%	7,7%	11,5%	9,5%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-9,9%	-0,4%	1,2%	2,8%	6,5%	4,7%
2. Solvabiliteitsratio	76%	68%	68%	67%	65%	65%
3. Grondexploitatie	0,1%	-0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
4. Structurele exploitatieruimte	6,8%	2,2%	2,4%	1,4%	1,2%	1,8%
5. Belastingcapaciteit	86%	95%	92%	97%	100%	107%

2.6.1 Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat er bij de door de gemeente verstrekte leningen onzekerheid kan bestaan over of ze allemaal worden terugbetaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Duiding

In de afgelopen jaren zijn de totale schulden van de gemeente gehalveerd (van € 20 mln. in 2011 naar € 10 mln. in 2018). De financiële bezittingen (in de vorm van uitgegeven lang- en kortlopende leningen, liquide middelen en overlopende activa) van de gemeente zijn flink toegenomen in diezelfde periode. Dit heeft er eind 2018 toe dat de financiële bezittingen van de gemeente groter zijn dan de totale schulden. Dit komt tot uitdrukking in het percentage van -5,1% (resp. -9,9%) bij de jaarrekening 2018. Op begrotingsbasis loopt het financieringstekort de eerstkomende jaren op, daarna daalt dit weer. Hierdoor loopt ook de netto schuld quotes op begrotingsbasis in eerste instantie op waarna dit kengetal weer iets terug loop.

2.6.2 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de ratio wordt verstaan het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat) als percentage van het balanstotaal.

Duiding

Het solvabiliteitspercentage van de gemeente is de afgelopen jaren gestegen en kwam in de jaarrekening 2018 uit op 76%. Door het op begrotingsbasis oplopen van de vaste schulden (zie ook netto schuldquote) en door het fluctueren van de hoogte van het eigen vermogen in de geprognostiseerde balans als gevolg van de ontwikkelingen in de reserve precariobelasting en kapitaallasten loopt het balanstotaal in eerste instantie op en in het laatste planjaar terug. Hierdoor daalt de solvabiliteit op begrotingsbasis de komende jaren.

2.6.3 Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de gronden is van belang omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de risico's in de grondexploitatie heeft de gemeente op haar balans een risicoreserve gevormd. De accountant beoordeelt ieder jaar in de controle de waardering van de gronden op de balans en de hoogte van de gevormde reserve.

2.6.4 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Duiding

De structurele lasten zijn over de planperiode 2020-2023 lager dan de structurele baten per

programma ook als daar de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves bij worden opgeteld. In combinatie met het meerjarig perspectief houdt dat in dat de gemeente een structureel sluitende exploitatie heeft.

2.6.5 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Duiding

De ontwikkeling van dit kengetal laat zien dat de woonlasten in de gemeente aan het einde van de planperiode boven het landelijk gemiddelde uitkomen.